

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 1 lipca 2016 roku w sprawie z powództwa (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej z siedzibą we W. przeciwko A. B., M. B. i A. K. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w pkt. 1. oddalił powództwo; w pkt. 2. zasądził od powoda na rzecz pozwanej A. B. kwotę 2417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; w pkt. 3. zasądził od powoda na rzecz pozwanego M. B. kwotę 2417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz w pkt. 4. zasądził od powoda na rzecz pozwanej A. K. kwotę 2417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 385³ pkt. 5 k.c. poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że przelew wierzytelności z tytułu niespłaconej umowy pożyczki możliwy jest jedynie za zgodą dłużnika – konsumenta;

b) art. 509 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że strony umowy pożyczki nr (...) zastrzegły, iż przelew wierzytelności wynikającej z tejże umowy jest możliwy tylko na rzecz (...) sp. z o.o. w S., podczas gdy w umowie pożyczki brak jest zastrzeżenia umownego ograniczającego możliwość zbycia wierzytelności tylko na rzecz ww. spółki;

c) art. 509 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że niedopuszczalne było zawarcie umowy przelewu wierzytelności pomiędzy stroną powodową,

a (...), podczas gdy w umowie pożyczki brak jest zastrzeżenia umownego o charakterze pactum de non cedendo;

d) art. 65 § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że celem stron umowy pożyczki było ograniczenie możliwości dokonania przelewu wierzytelności na rzecz innych podmiotów niż (...) sp. z o.o. w S., podczas gdy nie było celem i zamiarem stron ograniczenie możliwości zbycia przez pożyczkodawcę wierzytelności na rzecz dowolnego podmiotu;

e) art. 509 § 2 k.c. w zw. z art. 58 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na zastosowaniu sankcji nieważności bezwzględnej wobec umowy przelewu wierzytelności z dnia 30.12.2014 r., podczas gdy brak jest podstaw do przyjęcia, że umowa przelewu wierzytelności jest nieważna;

1. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dowolne ustalenie, iż w umowie pożyczki (...) strony zastrzegły, iż przelew wierzytelności wynikające z tejże umowy jest możliwy tylko na rzecz (...) sp. z o.o. w S., podczas gdy w umowie brak jest zastrzeżenia umownego ograniczającego możliwość zbycia wierzytelności tylko na rzecz (...) sp. z o.o. w S.;

2. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji zasądzenie od powoda na rzecz każdego z pozwanych kwoty po 2.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W oparciu o wskazane zarzuty powód wniósł o zmianę wyroku i zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 42.200,32 wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, przy czym od dnia 1 stycznia 2016 roku nie przekraczającymi wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie; zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych oraz opłatę od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł, ewentualnie w razie nieuwzględnienia apelacji o zmianę orzeczenia o kosztach procesu poprzez zasądzenie solidarnie na rzecz pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz każdego z pozwanych ad. 1-3 kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych, w tych kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy jako Sąd ponownie rozpoznający sprawę w granicach zaskarżenia, w pełni podzielił dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w aktach, poczynione na tej podstawie ustalenia faktyczne, uznając je za własne, jak i wyrażoną przez ten Sąd ocenę prawną, przyjmując tym samym, że zarzucane uchybienia nie miały miejsca.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów naruszenia prawa procesowego, ponieważ prawidłowość zastosowania prawa materialnego może być rozważana dopiero po stwierdzeniu, że w toku właściwie przeprowadzonego postępowania dokonano ustaleń, zezwalających na zastosowanie norm prawa materialnego.

Bezzasadny okazał się zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów. Skarżący naruszenie art. 233 k.p.c. wyprowadzał z jego zdaniem dowolnego ustalenia przez Sąd I instancji braku przysługiwania powodowi legitymacji czynnej i nieważności cesji jako sprzecznej z zastrzeżeniem umownym wprowadzonym przez strony umowy pożyczki oraz sprzecznej z ustawą – kodeks cywilny w zakresie, w jakim chroni konsumenta. Zarzut ten jest zatem w istocie zarzutem przeciwko ocenie prawnej sprawy dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, zdaniem skarżącego błędnej i przyjęcie, że strony umowy pożyczki nr (...) zastrzegły, iż przelew wierzytelności wynikającej z umowy jest możliwy tylko na rzecz (...) sp. z o.o. w S., podczas gdy w ocenie apelującego w umowie pożyczki brak jest zastrzeżenia umownego ograniczającego możliwość zbycia wierzytelności tylko na rzecz ww. spółki.

Tymczasem Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, iż powód nie posiada w niniejszym postępowaniu legitymacji czynnej, co uzasadniało oddalenie powództwa. Oceny tej nie zmienia argumentacja podniesiona w apelacji oraz wskazany w niej wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie o sygn. akt II Ca 479/16, którego Sąd rozpoznający niniejszą apelację nie podziela. Przede wszystkim co do zasady, wierzyciel może przenieść wierzytelność na osobę trzecią bez zgody dłużnika. Artykuł 509 oraz art. 514 k.c. wyraźnie przewidują jednak dopuszczalność zastrzeżenia umownego wyłączającego przelew (pactum de non cedendo). W doktrynie i w orzecznictwie nie budzi wątpliwości możliwość ograniczenia cesji wierzytelności. Jeżeli bowiem ustawodawca zezwala na umowne wyłączenie dopuszczalności cesji, to tym bardziej możliwe jest jedynie ograniczenie dopuszczalności przeniesienia wierzytelności na inny podmiot. Jeśli pactum de non cedendo zezwala na przelew wierzytelności za zgodą dłużnika, zgoda ta może być skutecznie wyrażona zarówno na przelew w stosunku do określonego cesjonariusza, jak i abstrakcyjnie na przelew na rzecz dowolnego cesjonariusza (komentarz do art. 509, red. Osajda 2017, wyd. 16/P. Sobolewski).

W realiach niniejszej sprawy z takie umownego ograniczenia skorzystał T. B., który zawierając w dniu 15 lutego 2011 roku umowę pożyczki, wyraził zgodę na dokonanie przez (...) przelewu wierzytelności w przypadku przeterminowania całości lub części należności z tytułu udzielonej pożyczki na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w S.. Nie budziło zatem wątpliwości, że strony w umowie zawarły zastrzeżenie, zgodnie z którym pożyczkodawca uprawniony był do dokonania przelewu wierzytelności jedynie na konkretny podmiot tj. (...) sp. z o.o. z siedzibą w S.. Jak słusznie wskazał Sąd I instancji zastrzeżenie umowne może nie tylko wyłączać, ale także ograniczać możliwość zbycia wierzytelności (np. ograniczenie kręgu potencjalnych cesjonariuszy) (tak trafnie SN w wyr. z 25.3.1969 r., III CRN 416/68, OSNCP 1970, Nr 2, poz. 34; K. Zagrobelny, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz, 2016, art. 509, s. 1043, Nb 29). Na mocy w/w postanowienia przedmiotowej umowy strony ograniczyły możliwość zbycia wierzytelności przez (...) na rzecz zindywidualizowanego podmiotu. W konsekwencji tego zastrzeżenia, Sąd I instancji na tle art. 509 § 1 k.c. i art. 395³ k.c. słusznie uznał, że dla skutecznego przeniesienia wierzytelności przez (...) na podmiot inny niż (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. konieczne było uzyskanie zgody dłużnika. Skoro umowa pożyczki zawierała

uzgodnione indywidualnie z pożyczkobiorcą postanowienie w przedmiocie zgody na przelew wierzytelności na rzecz skonkretyzowanego podmiotu, które niewątpliwie było korzystne dla konsumenta, dokonanie przelewu na inny podmiot bez jego zgody naruszało jego prawa. Biorąc zaś pod uwagę, iż przelew nastąpił już po śmierci pożyczkodawcy, Sąd słusznie wskazał, że przelew wierzytelności na inny podmiot, niż wskazany w umowie konieczna była zgoda pozwanych. W doktrynie wskazuje się, że dopuszczenie przez ustawodawcę możliwości wyłączenia zbywalności wierzytelności (jak również ograniczenia) przez zastrzeżenie umowne stosunku zobowiązaniowego następuje w interesie dłużnika. W niektórych sytuacjach przelew, pomimo tego, że nie jest zakazany przez ustawę ani nie jest sprzeczny z właściwością zobowiązania, mógłby stanowić - z różnych względów - niedogodność dla dłużnika, np. prowadziłaby do zastąpienia akceptowanego wierzyciela osobą nieznaną dłużnikowi, trudną we współpracy (K. Zawada (w:) System (...), s.1025).

W literaturze (Prawo umów konsumenckich – Ewa Łętowska, 2 wyd., Wyd. C.H. Beck 2002) w sposób jednoznaczny uznano, że zakaz przekazania obowiązków jest *lex specialis* wobec unormowania zezwalającego na cesję wierzytelności bez zgody konsumenta. Zakaz ten określony jest jako pozytywne postanowienie umowne tj. istniejące w postaci warunku zapisanego umieszczonego we wzorcu umownym. Przepis art. 385³ k.c. pkt. 5 zabrania regulacji umownej pozwalającej przedsiębiorcy na arbitralne podejmowanie czynności przez silniejszą ekonomicznie stronę, oraz na wyłączenie formalizacji oświadczenia woli w istotnych dla konsumenta sprawach.

W niniejszej sprawie Sąd słusznie uznał, że pożyczkodawca zawierając przedmiotową umowę pożyczki miał świadomość tego ograniczenia i uzyskał zgodę na przelew wierzytelności na rzecz konkretnego podmiotu i wbrew twierdzeniom powoda wolą stron było wprowadzenie ograniczenia co do kręgu nabywców wierzytelności. W tym stanie rzeczy argumentacja strony apelującej stanowiła jedynie polemikę z prawidłowym rozstrzygnięciem Sądu I instancji, która nie mogła odnieść zamierzonego skutku.

Nietrafny był również zarzut art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu. Skarżący błędnie bowiem wywodzi, iż po stronie pozwanych zachodzi współuczestnictwo materialnego, uzasadniające przyznanie kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika. Wbrew odmiennemu zapatrywaniu strony skarżącej, współuczestnictwo po stronie pozwanych jest współuczestnictwem formalnym w rozumieniu art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.; ich zobowiązania są bowiem zobowiązaniami jednego rodzaju, opartymi na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej. Pomiędzy spadkobiercami pozwanymi o zapłatę pieniężnego długu spadkowego nie zachodzi współuczestnictwo konieczne. Każdy ze spadkobierców odpowiada za dług spadku podzielnie w stosunku do swego udziału w spadku i każdy z nich może być osobno pozwany o zapłatę stosownej części długu. Taki stan rzeczy powstaje już w chwili otwarcia spadku (por. wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 6 czerwca 1963 roku, II CR 585/62; Legalis numer 109531). Zatem do niezbędnych kosztów procesu poniesionych przez pozwanych reprezentowanych przez jednego pełnomocnika zalicza się jego wynagrodzenie ustalone odrębnie w stosunku do każdego z pozwanych (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2015 roku, III CZP 29/15 oraz z dnia 8 października 2015 roku, III CZP 5815, Legalis numer 1336449).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 § 1 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądzone od powoda na rzecz każdego z pozwanych kwoty po 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, ustalone w oparciu o § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804).